

ГЕОРГИ РАЙЧЕВ
ЯГОДОВА МАЙКА

chitanka.info

Беше в последните дни на месец май. Децата припкаха весело по двора и чакаха кога учителката ще зазвъни с малкото бронзово звънче и ще ги призове на урок.

Над селото грееше топло пролетно слънце. Под високите стрехи на училището цвърчеха много врабци и косове. Те виеха по дупките гнезда. Малките им бяха измътени вече и сега старите им носеха храна отдалече. Отсреща, върху високото брестово дърво, се белееха щъркели. Там и върху двата, пречупени от гръмотевица клоне, имаше щъркелови гнезда. Малките щъркелета бяха отрасли вече. Сега те стояха прави в гнездата и се учеха да хвъркат, като махаха смешно с недораслите си криле. Учителката се показва на прага на училището. Тя наистина държеше в ръка малкото звънче, но беше облечена и пристегнатата с дългото си пролетно палто.

Децата я загледаха любопитно. Тя също ги гледаше — усмихната, весело. Вдигна звънчето и ситните му звуци се посипаха наоколо.

— Хайде, деца — извика учителката, — събирайте се по-скоро! Вземете си шапките и се наредете по двама. Ще отидем в гората за ягоди. Искате ли?

— Искаме, учителке, искаме! Урааа!

Децата се втурнаха към класните стаи. Скоро всички бяха въвн — стегнати и готови. Учителката ги нареди по двама: най-отпред най-ниските. След малко веселата дружина излезе накрай село и пое пътя към гората.

Наистина селото Тетрева поляна беше заобиколено от стара дъбова гора. Но навътре имаше и дебели липови дървета. Напролет, когато цъфтяха липите, цялата гора благоухаеше на липов цвят. Рояци пчели — питомни и диви — се стичаха от вси страни да берат мед.

След половин час път предната редица достигна до гората и спря. Скоро пристигнаха и другите, а посред тях и учителката.

— Ето, деца, стигнахме вече! — извика тя, като сочеше с ръка към гората. — Сядайте тук да отпочинем и после ще търсим ягоди — и сама седна върху зелената трева.

Повечето деца я заобиколиха и насядаха около нея. Но имаше други, които гледаха все към гората и скоро се разпиляха насам-натам. Учителката стана, извика им строго да се приберат и каза:

— Елате всички тук и слушайте какво ще ви кажа. Ще навлезем в гората, но всички ще вървите вкупом около мене. Ще се обаждате с високи провиквания, за да се не изгуби някой. Разбрахте ли?

— Разбрахме, учителке! — извикаха всички в един глас.

— Така — продължи учителката, — никой да не навлиза сам в гората. Няма да види как ще се изгуби и тежко му и горко после... Може и нещо страшно да му се случи. А камо ли да замръкне в гората...

Някои деца се заоглеждаха плахо наоколо.

— Страшно ли е, учителке?

— Страшно е.

— Ами какво има в гората? Вълци ли? — попита едно.

— Мечки ли? — обади се друго.

— Всичко — отвърна учителката. — Гората е дива. В нея не живеят хора. Тя е царството на дивите животни и на зверовете. Там скитат вълци и мечки стръвници. По големите дървета вият гнезда страшни орли, а из тревата пълзят ядовити, отровни змии... А който замръкне сам в гората, може да го срещне и Ягодовата майка...

— Коя? Коя? — запитаха някои от по-малките деца, които се озърнаха плахо.

— Ягодовата майка! — засмя се учителката. — Тя е царицата на животните, на буболечките и пеперудите, на плодовете и горските ягоди. Ако някой попадне сам в гората, тя го отвежда в пещерата си.

— А после? После, учителке? Какво прави с него? Убива ли го? — попитаха разтреперани децата.

— После... нищо! — засмя се учителката. — Няма никаква Ягодова майка — аз се шегувам... Хайде сега за ягоди.

И децата припнаха из гората.

Изминаха няколко часа. Слънцето клонеше към залез. Из гората се чуваха провиквания: „Ауу! Ауу!“ От време на време се обаждаше и ясният глас на учителката.

На една широка поляна, навътре в гората, дотичаха няколко деца. Водеше ги Милко — най-палавото момче от четвърто отделение. Славеше се като най-силен и най-безстрашен в цялото училище.

Той пое дъх с цели гърди. После метна върху тревата съблеченото си палто и се обтегна по гръб върху него.

— Ах, каква хубава полянка, каква мека тревица! — рече си гласно.

— Ауу! Ауу! — Отдругаде им отвърнаха:

— Аууу!

Милко се надигна на лактите си и извика с все сила:

— Аууу! Аууу! По-бързо насам, насам! Чудесно място открих.

Чу се весело „ауу“ и пред него изскочиха Пешо и Калинка. Сестричето му носеше цял букет от горски цветя и момини сълзи, а в другата ѝ ръка се червенееше голяма китка ягоди.

Но преди да се разговорят, зад тях се показа и учителката с група деца.

— Ах, вие немирници! Тук ли сте се скрили?

Милко скочи и вдигна дрехата си.

— Аз ги доведох — гордо отвърна той, — искахме да се скрием и да отидем по-навътре. Там трябва да има още по-едри ягоди.

— Не, нито стъпка по-нататък! — извика учителката. — Казах ви: никой да не се отделя! Късно е вече. Ей сега ще се мръкне. Трябва да се връщаме в село. Хайде прибирайте се. Милко, тръгвай напред!

— Вие вървете, аз ще ви настигна — отвърна Милко. — Не ме е страх. Чичо Горан, ловецът, ми каза, че навътре имало много по-зрели ягоди. Завчера той донесе на Калинка... Нали, Калинке?...

— Наистина, госпожице — срамежливо отвърна момиченцето. — Но той е ходил много навътре. Чак до Самодивската поляна. Освен това има пушка и патрони.

— И аз имам пушка — извика Милко, като вдигна пръчката си и я допря до рамото. — Ето я — щом видя нещо страшно, ще я вдигна и — бумм! — Ще го убия!

Децата се изсмяха и пак се развикаха — едни искаха да вървят, а други да се връщат. Някои се оглеждаха вече плахо наоколо.

— Хайде! — каза учителката. — Връщаме се! Ни стъпка по-нататък. А ти, Милко, много си непослушен, но ще си изпатиш. Пази се да не разсърдиш гората.

— Кой? Гората ли? — попитаха някои от децата.

— Гората.

— Ами тя жива ли е, учителке? Сърди ли се? Страшна ли е? — питаха други.

— И жива, и сърдита, и страшна! — отвърна учителката. — Щом я разсърди някой — погубва го.

— Не ме е страх — нехайно отвърна Милко. — Няма никаква гора: има дървета, цветя, изворчета и ягоди — сладки, червенички.

— А ти чу ли какво казах одеве? Има и Ягодова майка — сърдита, страшна, със зелена корона на главата. Тя е майка на ягодите и на всичко тук: на цветенцата, на птичките, на пеперудките и работливите пчелици. Който посегне на тях, зле си изпаща, ако попадне в ръцете ѝ. Чуваш ли, Милко? Пази се! А сега хайде, деца, подир мене!

Учителката се обърна и тръгна назад по пътеката. Децата я последваха с песни.

Само Милко остана на мястото си. Той направи знак на Пешо и на Калинка.

— Чакайте, останете надире. Щом отминат другите, ние ще влезем навътре. Знаем пътеката. Ще си наберем ягоди и после от другата страна ще ви изведе по-напреко. Преди тях ще слезем при извора.

— Ами ако се загубим, батко? — каза Калинка.

— Не бойте се! Знаем мястото: чичо Горан ми го описа.

— Страх ме е, страх ме е! — приплака момиченцето. — Да тичаме. Виж, другите се скриха вече.

Надалече в гората се чува викове:

— Аауу! Ауу!

Пешо дръпна за ръка малката Калинка:

— Хайде, Калинке, да тичаме подир другите. Като остане сам, и той ще дойде... — И той я поведе назад.

— Ами батко... Батко остана... — промълви Калинка и се извърна надире.

— Не го гледай! — ей сега ще тръгне и той подир нас.

Милко ги изпрати с поглед. Преметна палтото си през рамо, подсвирна и навлезе в гората. Отначало вървеше по една неутъпкана пътека, която го изведе до друга полянка, зачервена от ягоди.

Милко се впусна и напълни шепите си с ягоди. Но по-навътре имаше други — още по-червени. А оттам видя нова полянка и нови ягоди. Той забрави всичко. Тичаше само от едно гнездо с ягоди към друго, береше ги, ядеше ги и тичаше напред и все напред.

По едно време над главата му притъмня. Той се изправи и се огледа. Наоколо се издигаха все високи клонести дървета. Погледна нагоре, но и там видя само клоне, а слънцето го нямаше никакво. Нещо изперперка горе, в клонете — може би някоя птица. Чу се едно силно, дрезгаво гракане, сякаш че човек извика, и после всичко пак утихна. Чуваше се само шумоленето на листата.

Милко усети как го полазиха по гърба студени тръпки. Той се послуша, дано чуе другарите си, но никакъв глас не чу. Искаше да извика „ауу!“, ала гърлото му беше загъкнало и едва издаде глас.

— Ще се връщам и аз! — насърчи се той. — Стигат ми толкова ягоди.

Той облече палтото си, подсвирна уж нехайно и тръгна назад. Сигурен беше, че нататък се излиза от гората. Но доста повървя, а пътеката все я нямаше. Той спря, огледа се и пак тръгна. Но пътеката я нямаше, а пред него се издигаха още по-високи дървета. Милко пак спря.

„Трябва да съм погрешил пътя — помисли си той. — Май че на другата страна е изходът.“

И той се обърна и тръгна наляво, по една обрасла пътека. Но и тя се свърши скоро, а пред него се изпречиха още по-високи дървета.

Милко пак спря, огледа се наоколо и нагоре, но отвред шумоляха само листата, а нагоре не се виждаше вече никакво небе. Милко набра дъх и извика. Този път се чу глас, но той беше такъв треперлив и дрезгав, сякаш не беше неговият глас, а чужди.

Никой не се озова на вика му.

Момчето се изплаши здравата. То се обърна на трета страна и припна с все сила. Тичаше, спъваше се в падналите дървета, падаше и пак ставаше. Клонете го шибаха като бичове по лицето. Ловяха го като корави ръце за дрехите, а то все тичаше напред, задъхано и капнало от умора.

Не смееше вече да спре. Стъмни се изведнъж. То едвам различаваше вече и дърветата. Блъскаше се в тях, провираше се покрай стеблата и тичаше напред.

Изведнъж нещо изпляска пред него, горе, в клонете. Милко се смръзна на мястото си. Но преди да вдигне глава, чуха се две страшни, грозни извиквания: „Бухуу! Буххуу!“ Сякаш някой изрева над него. Отгоре го стрелнаха два големи жълточервени пламъка...

Милко едва не изпищя от страх, но гърлото му беше съвсем схванато. Той се отдръпна и напипа зад себе си кората на дебело дърво. Обърна се и видя нещо черно като дупка. Попипа с ръка — наистина в дървото имаше широка кухина, колкото да се скрие човек вътре.

И без да мисли повече, Милко се пъкна в хралупата, като препречи тояжката си на дупката.

Милко не помнеше колко време стоя свит в хралупата. Главата му тежеше, ушите му пищяха. Плашеше го всяко изшумоляване, всяко изкръкване на нощна птица. Не мислеше да спи. Решил беше да дочака утрото буден.

Но все пак подпря глава до стеблото, готов да се бори с дрямката. И както седеше така, стори му се, че някой застана отвън, до хралупата. Милко не смееше да се помръдне. Не, там има някой. Ето го — навежда се и гледа вътре.

И чудно: уж беше нощ, а пък той виждаше съвсем ясно отвън. Наистина, там стоеше някаква чудна жена: висока, със зелен венец на главата и царски жезъл в ръка.

Жената също го видя, тупна с жезъла си и извика:

— Ей, момко, излизай! За тебе съм дошла.

Милко я гледаше неподвижно.

— Ще излезеш ли или искаш насила да те измъкна?

Милко се сви в хралупата и заплака. А сърдитата жена посегна и го изведе отвън.

— Хе, хе, юначе, изплаши ли се? — рече му тя. — Нали преди малко казваше, че не те е страх от гората? Ето виж ме — аз съм Ягодовата майка. Ще те водя при децата си, в моите горски палати.

Милко затрепера още повече:

— Недей... Страх ме е...

— Когото го е страх, не броди нощем из гората. Тръгвай след мене!

Чудната жена го улови за ръка и го поведе. Но едва изминаха няколко крачки, и пред тях се изпречи висока скала. Жената вдигна жезъла си и почука три пъти по скалата. Изведнъж се чу силен трясък, скалата се пропука на две и във високата цепнатина се показа стълба, която водеше надолу, под земята.

— Влизай! — заповяда му жената.

Но Милко се колебаеше.

— Слизай по стълбата! — викна му тя още по-силно и го бутна по рамото. — Тук, под земята, е моят палат.

Милко се престраши и заслиза по тъмната стълба. Вървяха така дълго. Дупката беше тясна, отляво и дясно ръцете му напипваха влажен мъх.

Но ето че полека-лека почна да разсветва пред тях. Още малко, и те слязоха в широка пещера. Покрай тях беше светло, но малко по-настрана беше полумрак и там се виждаха някакви сенки. Но Милко не можеше да разпознае човеци ли са или някакви призраци.

Жената седна върху нисък трон, цял обвит с мъх и бръшлянови вейки. Подпря се на жезъла си и загледа Милка.

— Ето тук е моето царство. Кажете ми — чуваш ли нещо? Виждаш ли нещо?

Наистина, Милко чуваше, но не можеше да различи какво е то. Като че ли някъде отдалече идеха хиляди гласове, мяркаха се безплътни сенки.

— Е, казвай! — повтори жената.

— Виждам... чувам... — промълви Милко.

— Какво? Отговаряй!

— Не мога... Не знам... — прошепна изплашеното момче.

Жената вдигна жезъла си и рече:

— Отговорете! Кой сте вие?

Сенките се раздвижиха. Чуха се хиляди далечни гласове, които отговориха в хор:

*Майчице, мила горице,
ние сме твоите дечица...*

— Чу ли? — попита нажалено горската царица. — Това са душите на моите мъртви дечица. Всички са избити от вас, хората. Погледай ги — те стоят в тази тъмна пещера и никога вече няма да видят божия свят.

Сенките се залюляха пак, но останаха на местата си. А жената продължаваше:

— Ето тук е старият дъб. До него са орехът и ябълката. Ей там са градинските рози, ягодите и малините. А още по-нататък са душите на пеперудките и пчелиците. Тук са всички цветенца и животинки, загинали от вашата човешка ръка.

Който се заблуди горе, в гората, довеждам го тук и те го съдят. Ако някому зло не е направил, отвеждаме го и му показваме пътя, а ако е грешил — вплитат го в сухите си клони. И тук му е гробът. Ето, ей сега ще ги питам направил ли си зло някому...

Тя простря пак жезъла си и заповяда:

— Отговаряйте! Ти, стар орехо, прощаваш ли го?

— Не, не, майко — обади се един глас като изпод земята. — Аз раснах в техния двор и всяка пролет той обрулваше, още зелени, малките ми орехчета.

— А ти, дъбчо, какво ще кажеш?

— Аз раснах в тяхната гора. През лятото баща му изпрати хора да отсекат зелените ми клоне. Аз се превивах, шумях, трещях, но те не искаха да ме чуят. Нека и той загине сега като мене.

— А ти, липичке, ще му помогнеш ли?

— Никога! — обади се едно тънко гласенце. — Никога, майко! Той погуби мене, нека сега и сам загине. Той ми олющи кората, преви ме до земята и ме пречупи от корен. Аз бях в училищния двор и най-много страдах от него...

— А ти, розичке, сърдиш ли му се?

— Да, майчице: неговата майка ме отрязва с дълги ножици, а след два дни ме хвърли на улицата...

— А вие, ягодки? О, знам, знам — вам той е причинил най-много болки и нещастия...

Жената се обърна към Милка:

— Е, чуваш ли ги? Никой не иска да ти помогне. Всички са видели само злини от тебе и от близките ти. Почакай. Сега ще попитам и живите си деца. Ако и между тях не се намери никой да ти помогне, свършена ти е работата, юначе. Кажете, мили живи душици, ще помогнете ли на юнака да се върне дома си?

И отведнъж хиляди гласове запяха: „Никой, майко! Никой, никой! Тук юнака, долу в мрака, смърт го чака! Смърт го чака!“

— Кажете вие, пчелици? — попита царицата.

Гласовете отвърнаха:

*Той медеца ни е ял —
смърт е неговия дял.*

— А вие, пеперудки, какво ще кажете?

— Де е той, майчице? Покажи ни го! Знаеш ли колко сме страдали от него. Колко зло сме търпели! Не мир и пощада, а смърт, смърт му се пада за награда...

Жената пак се обърна към Милко:

— Е, приятелю, виждаш, че никой не иска да ти помогне?

Пригответи се да се простиш с живота...

Но в това време откъм тъмните сенки се чу силен глас:

— Не, майко, не! Аз ще му помогна, аз. Той е мой приятел.

— Кой си ти? — попита гората. — Ела тук!

— Аз съм сивият врабец. Ето ме.

И в същия миг пред тях изскочи една голяма колкото човек птица. Това наистина беше врабец, но такъв голям, какъвто Милко никога не беше виждал през живота си.

— Добър вечер, Милко! — обърна се той весело към момчето. — Познаваш ли ме?

— Не... Не те познавам... — промълви плахо Милко.

— Аз се родих под тяхната стряха — почна да разказва врабецът. — Наистина, патил съм и аз от него, но затова пък тази зима той ни спаси от глад. Около Васильовден падна дълбок сняг. Валя три дни и три пощи. Гладни, премръзнали бяхме всички. На четвъртия ден видях през прозореца в една топла стая две деца. Престраших се и кацнах на рамката. Децата бяха момче и момиче. Милко се казваше момчето, Калинка — момичето.

— Я, батко, врабче! — извика момичето. — Нека го хванем.

— Недей, то е премръзнало и гладно. По-добре нека го нахраним.

Момчето скочи, отвори прозореца и посипа трошици отвън, по корнизата... Аз повиках братчетата си и се нахранихме лакомо. Децата ни гледаха отвътре и се радваха... Така на втория, на третия ден и през цялата зима... Майко, ето това е момчето. Дай ми го — да го изведе и му покажа пътя.

Жената се засмя радостно.

— Ето виждаш ли — рече тя на Милка, — който прави добро — добро намира. Води го, врабчо!

Врабецът го приближи, разтвори крилете си и го подкани да се качи на гърба му. Милко го послуша покорно.

Врабецът простря крилете си и полетя. Милко усети как се разлюля и понесе нагоре. Но в това време някой го дръпна силно за рамото. Той трепна, дръпна се и отвори очи. И едва не извика от радост и учудване.

Той се видя, че все още лежи в хралупата, а отвън над него беше се навел чичо Горан ловецът, праметнал пушка през рамо. Няколко крачки по-настрана стояха татко му, учителката и всички деца от неговото отделение.

Те го бяха търсили още от тъмни зори и го намериха заспал в хралупата.

Милко скочи и ги загледа плахо. Той не знаеше дали беше сънувал или наистина е идвала при него през нощта Ягодовата майка. Но се закле никога вече да не скита сам в гората.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.